

Adam Kowalski

Adam Kowalski ur. 23 grudnia 1896 w Rzeszowie, kapitan Wojska Polskiego II Rzeczypospolitej i majorem Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, legionista, dziennikarz, poeta, redaktor „Żołnierza Polskiego” i „Polski Zbrojnej”. Był wnukiem powstańca styczniowego, Józefa Kowalskiego. Po ukończeniu szkoły powszechnej i wydziałowej wstąpił do seminarium nauczycielskiego w Rzeszowie.

W 1912 r. wstąpił do „Strzelca”. Przyjacielem Leopolda Lisa-Kuli. Na I wojnę światową wyruszył w sierpniu 1914 r. wraz z 2 kompanią rzeszowską Legionów Polskich pod dowództwem Mariana Bolesławicza. W listopadzie tego roku został ciężko ranny w bitwie pod Krzywopłotami. Podczas szpitalnej rekonwalescencji przygotował się do matury, którą zdał w maju 1915 r. W tymże samym roku zadebiutował jako poeta. Początkowo był żołnierzem oddziałów pomocniczych I Brygady. W maju 1916 r. przeszedł do 3 pp. II Brygady Legionów Polskich i brał udział w jego walkach nad Styrem oraz pod Stochodem. Tam zostaje zarażony tyfusem plamistym. Po wyleczeniu wrócił do służby wojskowej. W tym czasie pisze dużo wierszy oraz piosenek związanych tematycznie z życiem żołnierskim na froncie. Po kryzysie przysięgowym (9 lipca 1917 r. w odpowiedzi na wezwanie Józefa Piłsudskiego żołnierze I i III Brygady Legionów Polskich odmówili złożenia przysięgi na wierność braterstwo broni z Niemcami i Austro-Węgrami. Przysięgi nie złożyło 166 oficerów i ok. 5 tys. żołnierzy dawnej I i III Brygady) był internowany i wcielony do armii austriackiej i wysłany na front włoski.

W 1918 r. wstąpił do Wojska Polskiego, w którym poświęcił się pracy oświatowej wśród żołnierzy. Był założycielem oraz kierownikiem Uniwersytetu Żołnierskiego w Grodnie. Pełnił funkcję szefa sekcji oświatowej 2 Armii, a także kierował kursami metodyczno-oświatowymi dla oficerów w Wilnie. Jednocześnie redagował dwutygodnik poświęcony problemom obrony państwa „Reduta”. Kierował referatem oświatowym w Ministerstwie Spraw Wojskowych, a następnie już w randze kapitana, był redaktorem naczelnym „Żołnierza Polskiego”. Kierował także redakcją „Polski Zbrojnej”.

Napisał wiele utworów. Zebrał je w tomach m.in. „Lutnia w tornistrze” (1934), „100 pieśni żołnierskich” (1937) oraz „Wiersze o Komendancie” (1938). Wyjątkowe miejsce w latach międzywojennych zyskały jego pieśni: „Miała matka trzech synów” i „Morze, nasze morze”.

Był uczestnikiem kampanii wrześniowej. Jako jeniec wojenny został internowany w obozie Bals w Rumunii, gdzie, w październiku 1939, napisał „Modlitwę Obozową”, która została spopularyzowana w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie i w Polsce Podziemnej. Co ciekawe, do ojczyzny przynieśli ją cichociemni, wysłani z Wielkiej Brytanii spadochroniarze organizujący część Polskiego Podziemia.

Modlitwa Obozowa

O, Panie, któryś jest na niebie,
Wyciągnij sprawiedliwą dłoń!
Wołamy z cudzych stron do Ciebie
O polski dach i polską broń.
O, Boże, skrusz ten miecz,
Co siekł nasz kraj.
Do wolnej Polski nam
Powrócić daj!
By stał się twierdzą
Nowej siły
Nasz dom, nasz kraj.
O, usłysz, Panie, skargi nasze,
O, usłysz nasz tułaczy śpiew!
Znad Warty, Wisły, Niemna, Sanu
Męczeńska do Cię woła krew!

Po opuszczeniu obozu jenieckiego od kwietnia 1940 r. służył w Armii Polskiej we Francji, po ewakuacji zaś do Wielkiej Brytanii został przydzielony do formującego się w Szkocji 2. Batalionu Strzelców „Kratkowane Lwiątko”. Od sierpnia 1940 r. był kierownikiem referatu kulturalno-oświatowego 1 Brygady Strzelców, był też redaktorem naczelnym „Żołnierza Polskiego” i „Polski Zbrojnej”. W tym czasie nadal tworzył wiersze i pisał teksty do popularnych szopek noworocznych oraz teksty piosenek.

Po wojnie został na obczyźnie, gdzie wydał zbiór wierszy i pieśni z lat 1939–1942 „Kierunek: WISŁA!” (Glasgow, 1943 r.). Jest ponadto autorem ponad 200 piosenek, które w wolnej Polsce stają się coraz bardziej popularne. Zmarł 3 marca 1947 r. w Edynburgu w Wielkiej Brytanii, pochowany na cmentarzu Corstrophine w kwaterze wojskowej.

W Rzeszowie (tuż przy Lisiej Górze) nad Wisłokiem jest obelisk i bulwar im. Adama Kwiatkowskiego.